

Archaizálás.

A népnyelvet nem lehet *úgy* megtanulni, az archaizálást pedig *úgy* kell megtanulni. Kodolányi — mint fejtegettem (NNyv. I:33-47) — egyiket sem tudja, nem érdemli meg a „népi író” nevet. Teljes mértékben megérdemli — mint egyszer már kijelentettem (NNyv. I:35) — Erdélyi József: az ő nyelve költői és jó magyar; nem baj, hogy nyelvtörténethez ő sem ért (l. uo.), mert hiszen költészetének tárgyköre nem kíván archaizálást. Herczeg Ferenc a népnyelvnek bizony nem volna embere, de nem baj, mert alakjai nem parasztok; történelmi regénybeli archaizálásban azonban ő úttörő volt: ebben ma is elsőnek tartja meg őt az ő mértéktartó izlése és komoly tanultsága.

Természetes tehát, hogy a Magyar Élet, melynek irodalmi, tudományos és nemzetpolitikai értékére jellemző az, hogy Kodolányi a főértéke: megtámadta Herczeget archaizálásáért, engem meg Herczeg archaizálása méltatásáért.

Pedig most megint meg kell dicsérnem Herczegnek egy archaizálását.

Tudjuk, hogy írott nyelvünknek mesterséges alkotásai, tehát csak mult századi csinálmányok ezek a finomkodó kifejezések: *‘valótlanságot v. tényekkel ellenkezőt v. tényeknek meg nem felelőt mond v. ír, v. állít’* amit mond v. ír, v. állít, az *koholmány v. misztifikáció v. légből kapott’* stb. Ezekhez képest valóságos archaicus hangulata van ennek a sokszáz esztendő s synonymumnak: *hazudik*.

Helyesen archaizált tehát Herczeg, amikor a Magyar Életnek arra az állítására, hogy Herczeg szabadkőműves (l. 1941. jún. sz. 12—15. l.), ő a névtelen, tehát gyáva rágalalmazónak hírlapi nyilatkozatban csak ennyit izent:

„hazudik.”

Helyesen tud archaizálni a budapesti M. Kir. Büntetőtörvényszék is.

A Nép és Nyelv mult évfolyamában fejtegettem (NNyv. I:299), hogy a *rágalmaz* szónak Lovas Rózsa adta jelentéstani

magyarázata, mely modern képzetből indul ki, helytelen, s azt bizonyítottam, hogy a szó mai jelentését attól kapta, hogy a magyarok régesrégen rágódó ebekhez hasonlóknak tartották azokat, akik mások becsületét rongáló hazugságokat költöttek, vagy terjesztettek. A *rágalmaz*, *rágalmazás* tehát ősi képzeten alapuló ősi magyar szó, modernebb kifejezésekhez képest szintén archaicus hangulatu. Helyesen archaizált tehát — mondom — a Budapesti Büntetőtörvényszék is 1942 márc. 13-ikán kelt

„A Magyar Szent Korona Nevében!”

című művében, melyben

„rágalmazás“

szóval bélyegezte meg Kodolányi kisügyei védőjének, Pálóczi Horváth Lajosnak, azt a Magyar Élet-beli állítását, hogy Mészöly Gedeon is szabadkőmives.

A bíróság abba az ítéletébe azt is belevette, hogy Pálóczi Horváth Lajos szerint neki ezt egy „barátja“ „sugta meg.“

(*Sugta!* Aki ennyire alattomos; az „népi“ nem lehet, mert a magyar népnek van ugyan elég bűne, de bűnei közt az undok alattomoság nincs meg.)*

Az illető büntetőtörvényszéki tárgyalások folyamán, melyek eredményéül Pálóczi Horváth Lajos rágalmazásért elítéltetett, ő — mint Kodolányi is már előbb egy cikkében (Magyar Élet 1942. jan. sz. 2. 1.) — magáévá tette a Magyar Élet 1941. decemberi száma 17. lapján megjelent, rólam szóló névtelen cikk vádját is. Megteszek hát én is még annyi archaizálást a Büntetőtörvényszék ítéletének tetejébe, hogy kijelentem: A Magyar Élet decemberi számának az a névtelenje, mikor több valótlanság közt azt írja, hogy én rólam „a bíró a sajtóvétséget és a szerzői jogbitorlást megállapította“,

hazudik.

Kodolányi János! Evvel teljesítettem azt a Magyar Életben (1942 jan. sz. 2. 1.) nyilvánított kívánságát, hogy az előző számnak engem névtelenül támadó cikkét el ne hallgassam.

Kodolányi János! Azt is tudomásul veszem említett cikkéből, hogy Lendvai István Kodolányi Jánost „nyolc közleményben nevezte

tolvajnak, becsstelennek“

és hogy ezután — ilyenek után! — Kodolányi János „elengedte

*) Ez az ítélet megjelent a Magyar Élet 1942. július számában, 3. l.

neki, hogy a vádlottak padjára kelljen ülnie.“

Remélem, hogy a Magyar Életnek az a nyilvánosság elől nevét rejtegető cikkírója is, akit most a nyilvánosság előtt meghazudtoltam, szintén „elengedi nekem, hogy a vádlottak padjára ne kelljen ülnöm“ azért, mert archaice azt izentem neki, hogy:

hazudik.

Azok a zsidók, akikkel versenyzett Kodolányi a vörös osztályharci tollforgatásban, emigrálni kényszerültek, ki Párisba, ki Amerikába. Kodolányi nem ment velük, bár igen erősködött a vörös Gereblyés (Grünfeld) és Braun „Forrás“ c. folyóiratában (1930. ápr. szám 2. l.), hogy ő nem ismer mást ellenségének, csak a „proletariátus ellenségeit“, „nem ismer rokonokat vagy barátokat, csak elvtársakat“... Itt maradt Kodolányi — hogy az ő szavait idézzem: „a gazdasági, politikai és szellemi elnyomatásnak abban a rettenetes atmoszférájában, amelyben ma Magyarország népe vergődik.“ (L. uo.)

Hát itt maradt.

De annyi tisztesség legyen Kodolányi Jánosban, hogy ilyenek után, mikor erkölcsbíráival szemben a maga tollának tisztaságával dicsekedik, védelméül ne emlegesse a „kormányzói pár“-t... (L. Magyar Élet VI: 8: 13.)

„A mi fegyverünk a marxizmus. S ez a fegyver nem mond csütörtökölt“ — írja a „Sarlósok“ híve (Forrás í. l.), s azon lapon rádupláz Kodolányi: „S én mint a toll munkása jól tudom, hogy milyen rettenetes fegyver a toll.“ (2 l.) „...ezután fokozottan veszek részt a felszabadulásért folyó osztályharcban.“ (1. l.)

Ügy ám.

Elhiszem, hogy „rettenetes fegyver“ Kodolányi tolla. De éppen ezért le ne merje vele írni még egyszer azt, hogy: „kormányzói pár“:...

Olyan újságírói irány, mely bűn, ha zsidó követi, nem lehet erény, ha nem-zsidó, sőt antisémita követi.

A világnézetnek egyszer rászáradt vörös színét az antiszemitizmusnak fehérével csak átmázolni lehet, nem letörölni.

Mészöly Gedeon.